

THEOLOGICAL ACADEMY (1927-1948). AN IMPORTANT CENTER FOR GUIDING YOUNG THEOLOGIANs IN THEIR MUSICAL AND TYPICAL PREPARATION FOR THE VOCATION OF THE PRIESTHOOD.

**Petrică Adrian RUSU, PhD Candidate,
Școala Doctorală de Științe Umaniste și Arte**

Abstract: The importance of the Academy of Arad is given by the fact that it was a hotbed of authentic theological culture. Its appearance responded to the historical needs for the reorganization of theological education after 1926. This problem was required to be solved at the level of the entire Patriarchate.

Keywords: education, The Church, musical culture

Dacă în referatul anterior „Aspecte ale Muzicii Bisericești din zona Aradului în secolul XIX” am tratat despre *Institutul Teologic din Arad (1822-1876) începuturi și organizare*, și despre *Institutul teologic – pedagogic (1876-1927)*, în prezentul referat voi cerceta apariția și importanța *Academiei Teologice de la Arad*. Lucrul acesta datorită faptului că apariția unei instituții de teologie de rang superior va dezvolta toate palierele teologiei inclusiv domeniul muzicii bisericești din această zonă, domeniu pe care îl cercetez în lucrarea de doctorat.

Contextul istoric este cel care a dat undă verde apariției acestei instituții superioare. Reorganizarea învățământului teologic a fost o problemă care a trebuit rezolvată de către conducere Bisericii Ortodoxe Române, după unificarea administrativă, dar și după realizarea Unirii Transilvaniei cu România. Pentru rezolvarea acestei probleme Patriarhia a cerut punctul de vedere al episcopilor. În anul 1926 s-a format o comisie care urma să redacteze cadrul legal pentru reorganizarea învățământului teologic

Comisia era formată din mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei (președinte), arhiepiscopul Gurie Grosu al Chișinăului, episcopii Vartolomeu Stănescu al Râmnicului și Ioan Stroia al Armatei, arhiepiscopul Andrei Mageru de la Oradea, profesorii Ioan Mihălcescu, Valeriu Iordăchescu, Romulus Câdea, Nae Ionescu și diaconul C. V. Dunău – membrii.¹

Proiectul de lege alcătuit de comisia sinodală a nemulțumit total pe membrii corpului profesoral de la Institutul Teologic din Arad deoarece Institutul Teologic era transformat într-un seminar de vocație.² Nemulțumirile profesorilor erau legate de faptul că aceștia doreau transformarea Institutului în Academie cu o durată a studiilor de 4 ani.

¹ Pavel VESA, *Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, (Deva: 2013), 138.

² Mircea PĂCURARIU, *Două sute de ani de învățământ la Sibiu 1786-1986*, (Sibiu: 1987), 150.

În 1927, sub conducerea mitropolitului Nicolae Bălan al Transilvaniei, noua comisie sinodală (formată doar din membrii Sfântului Sinod), a hotărât să reducă textul proiectului proiectului la normele generale. Proiectul preconiza ca pe viitor să funcționeze trei tipuri de școli teologice: Facultăți, Academii și Seminarii de vocație. Seminariile existente erau transformate în seminarii de vocație, pregătind preoți pentru parphiile rurale. Ele puteau primi absolvenți de 4 clase secundare, cursurile durau 6 ani (4 - teorie, și 2 - practică).

În privința Academiiilor, se preciza că ele sunt școli teologice superioare ce funcționau și stau sub autoritatea episcopului locului. Erau admiși doar absolvenți de liceu cu diplomă de bacalaureat sau absolvenți ai seminariilor de vocație. Cursurile durau 4 ani, iar absolvenții primeau titlul de licențiat cu dreptul de înscriere la doctorat la Facultățile de Teologie.³

Sfântul Sinod, în sesiunea din iunie 1927, a primit în unanimitate acest proiect de lege privind reorganizarea învățământului teologic din cuprinsul Patriarhiei Române.⁴

După mai multe frământări legate de reorganizarea învățământului teologic, Consiliul eparhial, în ședința din 17 mai 1927, a hotărât ca odată cu începutul anului școlar 1927-1928, Institutul Teologic este ridicat la rangul de Academie Teologică cu 4 ani de studii, urmînd să fie admiși numai absolvenți de liceu cu bacalaureat, ori de altă școală echivalentă cu un curs de 8 ani și cu examen de capacitate. Anii de studiu se ridicau de la 3 la 4 ani. Propunerea Consiliului eparhial arădean este supusă spre aprobare și Adunării eparhiale, iar pentru organizarea unitară a învățământului teologic pentru întreaga Patriarhie, urma să se ia de bază Regulamentul de organizare și planul de studiu al Academiei din Sibiu, dar adaptat după cerințele și împrejurările proprii.⁵

Deschiderea cursurilor școlii clericale clericale sub noua formă de Academie Teologică a avut loc în ziua de 22 septembrie 1927, așa cum vedem din Revista Biserica și școala cu mare solemnitate: "Joi la 22 Septemvrie s'a serbat deschiderea anului școlar la Academia teologică din Arad cu mare solemnitate, fiind totodată și serbare de inaugurare a acestei înalte instituțiuni culturale, în care s'a promovat prin hotărîrea Adunării eparhiale în acest an institutul teologic. La ora 9 dim., s'au prezentat studenții în teologie împreună cu întreg corpul profesoral și cu conducătorii seminariali în catedrală, unde P. C. Sa păr. rector Dr. Teodor Botiș a oficiat slujba chemării Duhului Sfânt. Răspunsurile le-a dat corul armonios condus de prof. A. Lipovan. A făcut impresiune adâncă prezentarea P. S. Sale și a membrilor Consiliului eparhial.

După serviciul divin trecînd întreaga asistență în sala Academiei dela fostul institut, acum înnoit, P. C Sa păr. Rector Dr. Teodor Botiș prin o cuvîntare festivă ținută în prezența P. S. Sale și a consilierilor eparhiali deschide primul an școlar al Academiei teologice mulțumind P. S. Sale pentru sprijinul Său la ridicarea institutului și pentru prezentarea Sa, și arătînd importanța, ce o are în împrejurările de azi cariera preoțească. Subliniază calitățile cari trebuie să le aibă preotul după epistolele pastorale

³ VESA, *Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, 140.

⁴ PĂCURARIU, *Două sute de ani de învățământ la Sibiu 1786-1986*, 150.

⁵ VESA, *Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948)*, 140.

ale apostolului Pavel și promite tot devotamentul corpului profesoral pentru ținerea la nivel a Academiei. Încheie cu cererea binecuvântării P. S. Sale la lucrările școlii.

P. S. Sa păr. Episcop Grigorie răspunzând, spune că prin prezentarea Sa a voit să dea însemnătate actului ridicării institutului la rang de Academie. Aceasta ridicare a fost o emanație firească a voinței bune a tuturor, ce corespundea cu intențiunea Sa exprimată în cuvântarea de la instalare în scaunul episcopesc, în care a accentuat — ca o parte din programul Său — înălțarea pregătirii preoțimii la cerințele vremii de azi. Referindu-se la pericopa evanghelică a sfintei slujbe zice, că față de voința d-zească a semănătorului evanghelic voința omenească e slabă și pregătirea preoțească pretinde 4 ani pentru a putea reprezenta voința d-zească. Deaceea adresându-se corpului profesoral îl asămănează cu îngrijitorul farului dela mare, carele nu se poate stânge fără a nu primejdi corăbiile. Farurile sunt preoții. Așteaptă dela corpul profesoral toată grija la plinirea chemării sale. Adresându-se apoi auditorilor de academie spune, că cei 4 ani de studiu sunt de cea mai mare însemnătate pentru ei. Precum s'ar putea întâmpla nenorocire ireparabilă dacă căpitanul corăbiei numai pe o minută s'ar uita să vegheze la cârmă, așa și petrecerea lor în cadrele Academiei ar deveni un lucru foarte problematic, dacă ar neglija învățătura și n'ar economisi clipă de clipă din timpul prețios. Apoi arătându-le conștiința apostolului Pavel despre misiunea apostoliel (1 . Cor. 4, 1—2), îi îndeamnă la câștigarea cunoștințelor recerute, ca să aibă să spună lumii de azi, că nu trebuie să privească la pământ, ci la cer. Preotul este reprezentantul voinței Lui Dumnezeu. Un pictor voind să înfățișeze frumseța dzească a zugrăvit un tiner arătând cu o mână spre pământ," având literele: „nimic aici", iar cu alta spre cer, având literele: „totul aici". Cu un astfel de tinăr îi place să compare pe fiecare preot al neamului, zicând oamenilor cu mâna îndreptată spre pământ nimic aici, iar cu cea îndreptată spre cer: totul dela Dzeu. De aceea să caute ei a se înzestra cu toate armele penfru combaterea piedecilor. Asămănând prestațiunea preoțască cu prestațiunile altor slujbași conclud, că singur preotul este acela, care cu străduințele lui trebuie să facă totul, pentru a zidi biserica tui. A venit dară în mijlocul lor pentru că în toate zilele voește a avea conștiința împăcată, că a contribuit cu pildă bună, cu cuvântul Său, la pregătirea lor, și că de aceasta Să-și aducă aminte și la hirotonia lor. Împărtășește binecuvântarea Sa tuturor, atât profesorilor cât și auditorilor.

Cuvântarea de toată frumusețea a P.S. Sale rostită cu avânt a stârnit admirația și entuziasmul tinerimei, precum și a întregii asistențe.

Serbarea încheia cu cetirea regulamentului școlar.

Astfel inaugurarea Academiei teologice prin prezența P. S. Sale și a consilierilor eparhiali a avut aspectul unei serbări înălțătoare a înseși, eparhiei arădane și e de regretat numai, că n'au luat parte la ea toți frunțașii arădani.”⁶

Adunarea eparhială a respectat tradiția Institutului Teologic de la Arad, cu o vechime de peste un secol, ilustrat prin atâtea generații de preoți care au întărit sufletul neamului românesc din această parte de țară, prin toate vitregiile vremii.

⁶ Inaugurarea Academiei Teologice, BS, anul LI , nr.40, 2 octombrie (1927), 2-3.

În ceea ce privește planul de școlarizare, Mihai Săsăujan, în cartea sa *Academia teologică ortodoxă din Arad în periada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc* descrie că Academia funcționa cu patru ani de studiu, având următoarea structură:

- Anul I: Arheologie biblică, Isagogia Vechiului Testament, Exegeza Vechiului Testament, Ermeneutica Biblică, Limba ebraică, Limba greacă, Istoria bisericească, Introducere în Filozofie, Psihologie și Logică, Lectură biblică, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.
- Anul II: Exegeza Vechiului Testament, Isagogia Noului Testament, Exegeza Noului Testament, Limba ebraică, Istorie bisericească, Patrologie și Patristică, Introducere în Filozofie, Pedagogie,, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.
- Anul III: Exegeza Noului Testament, Teologia dogmatică, Teologia morală, Apologetică, Istoria Religiiilor, Sectologie, Omiletică teoretică, Catehetică teoretică, Lectura canoanelor, Cântarea bisericească, Tipic, Muzica Vocală.
- Anul IV: Exegeza Noului Testament, Pastorală, Liturgică, Drept bisericesc, Administrație bisericească, Liturgica practică, Omiletica practică, Catehetica practică, Sociologie creștină, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.⁷

Începând cu anul școlar 1938-1939 s-a elaborat și a intrat în vigoare un nou plan de școlarizare care se va menține până în 1948, când Academia v-a fi desființată:

1. Anul I: Gramatica limbii ebraice, Isagogia Vechiului Testament, Arheologia biblică, Ermeneutica biblică, Gramatica limbii grecești a Noului Testament, Istoria bisericească universală până la 1054, Introducere în Filozofie, Psihologie și Logică, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.
2. Anul II: Limba ebraică, Isagogia Noului Testament, Exegeza Noului Testament, Comentar din textul original al Noului Testament, Istoria bisericească universală de la 1054, Istoria Bisericii Române, Patrologie și Patristică, Introducere în Filozofie, Pedagogie, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.
3. Anul III: Teologie dogmatică, Teologie morală, Sociologie creștină, Apologetică, Omiletică, Catehetică teoretică, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.
4. Anul IV: Drept bisericesc, Liturgică, Sectologie, Ascetică și Mistică, Teologie Pastorală, Administrație bisericească, Omiletică practică, Catehetică practică, Cântare bisericească, Tipic, Muzică vocală.⁸

Din anul 1936 pentru anul IV a mai fost introdusă o materie, științele și practica agricolă, predată de conferențieri ai Camerei de Agricultură a județului Arad. După anul

⁷ Mihai Săsăujan, *Academia teologică ortodoxă din Arad în periada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc*, (Arad: 2004), 112.

⁸ Săsăujan, 113.

1939 această disciplină nu mai apărea în planul de învățământ, deși rectorul dr. Nicolae Popovici dorea reintroducerea acestei discipline.⁹

Analizând structura celor două planuri de învățământ putem observa că Cântării bisericești, Tipicului și Muzicii vocale i s-au alocat un număr apreciabil de ore, disciplinele fiind prezente în toți anii de studiu, iar cadrele didactice s-au recrutat progresiv, încercând pe cât se putea ca specialiștii, vocația și profesionalismul să primeze.

Pe lângă activitatea didactică desfășurată în Academia din Arad, în timpul păstoririi episcopilor Grigorie Comșa (1925-1935) și Andrei Magieru (1936-1960), s-a desfășurat și o bogată activitate culturală, spirituală, și artistică. Astfel își întregeau pregătirea și formarea lor teologică, importantă pentru momentul hirotonirii.

La Arad, studenții organizau concerte religioase, atât în preajma marilor sărbători creștine cât și în parohiile din cuprinsul episcopiei. Erau puși la practică prin rostirea de predici în bisericile din oraș.

Cuprinși de un puternic sentiment de patriotism, studenții cântau în corul tinerilor teologi, luând parte la toate manifestările culturale, naționale și bisericești care erau desfășurate în Arad și Județ. De aceea trebuie menționată și contribuția profesorului Atanasie Lipovan care a predat Cântarea bisericească, Tipicul, Muzica vocală, Ansamblul coral și Citirea cărților rituale cu litere chirilice, până în anul 1938.

Odată cu începutul anului 1948 - 1949 și cu votarea în Sfântul Sinod a Regulamentului de organizare și funcționare a Institutelor Teologice din Patriarhia Română, Academia din Arad își închide porțile. Acest lucru s-a datorat faptului că în cuprinsul Patriarhiei regulamentul prevedea existența a doar 3 Institute: la Cluj, Sibiu și București.

În concluzie putem afirma, fără a greși că Academia din Arad a fost un focar de cultură teologică autentică, atât prin personalitățile care au predat aici, cât și prin absolvenții bine pregătiți care au ieșit de pe băncile școlii.

Bibliografie

I. Cărți

Păcurariu, Mircea. Două sute de ani de învățământ la Sibiu 1786-1986, Sibiu, 1987.

Păcurariu, Mircea. Dicționarul teologilor români, ediția a doua, revizuită și întregită, București, 2002.

Popeneagă, Mircea. Școala românească din părțile Aradului la mijlocul secolului al XIX-lea. 1821-1867. Arad, 1979.

Săsăujan, Mihai. Academia teologică ortodoxă din Arad în perioada interbelică. Contribuții la istoria învățământului teologic românesc, Arad, 2004.

Velea, Nicolae. Tincu, Istoria bisericească politico - națională a românilor, Sibiu, 1865.

Vesa, Pavel. Clerici cărturari arădeni de altădată, Arad, 2008.

Vesa Pavel. Episcopia Aradului. Istorie. Cultură. Mentalități. (1706-1918), Cluj - Napoca, 2006.

Vesa, Pavel. Învățământul Teologic de la Arad (1822-1948), Deva, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, 2013.

II. Studii și articole

---

⁹ Săsăujan, 114.

Bodogae, Teodor, Documente inedite privitoare la istoria învățământului teologic din Transilvania, în BOR, anul XC, 1972, nr 11-12.

Mureșianu, Ion B. Slujitori ai Bisericii ortodoxe bănățene, în mișcarea de emancipare din secolul XVIII, în "MB", anul XXXIV, 1984, nr. 11-12.

Inaugurarea Academiei Teologice, BS, anul LI , 2 octombrie 1927, nr. 40.